

N:o 4

1950

1. vuosikerta

4. 10. 1950

S U O

Julkaisija: SUOSEURA

Toimituskunta: Mauno J. Kotilainen, Martti Salmi
Aatu Pöntys, Lauri Lehtonen (päätoimittaja)

Toimitus:
Helsinki
Mannerheimintie 1
Tapio
Puh. 61 051
Tilauhinta 150:—

Kirjoituksia lainattaessa pyydetään mainitsemaan lehden nimi.

MIETTEITÄ SUOTYYPPIJÄRJESTELMÄSTÄMME

Meillä käytännössä oleva suotyyppijärjestelmä näyttää kieltämättä melko monimutkaiselta. Tyyppejä on paljon, niiden oppiminen ja muistaminen siten varsinkin aloittelijalle on vaikeata.

Että suotyyppejä esitetään useampia kuin metsätyyppejä ei tietenkään johdu siitä, että suotyyppijärjestelmämme rakentuisi toisille perusteille kuin metsätyyppijärjestelmämme, vaan pikemminkin päinvastoin juuri siitä, että Cajanderin metsätyypiteorian periaatteita on pyrittävä selkeästi soveltamaan myös suokasvillisuuteen. Suokasvillisuushan on luonnostaan paljon monikirjavampaa kuin metsäkasvillisuus (varsinkin kun meikälaisen tavan mukaan suokasvillisuuteen luetaan myös suometsät), joten samoja periaatteita noudattaen ja samaan tarkkuuteen pyrittäessä suotyyppejä tulee väkisininkin ehkäpä kymmenkertainen määrä metsätyyppeihin verrattuna.

Jos siis tyyppit ovat ahdasrajaisia ja yhtenäisiä mm. boniteetiltaan samaan tapaan kuin metsätyyppeimme, niin niitä on haitallisen paljon. Jos taas tyydytään vain laajempiin tyyppiryhmiin, niiden heterogeenisuus mm. boniteetin puolesta vähentää niiden käyttökelpoisuutta moniin tarkoituksiin. Suo siellä, vetelä täällä, näin suotyyppikysymyksissään.

Suotyyppijärjestelmämme Cajanderin jäljiltä varovasti edelleen kehittäessä on paljon pysytty entisellä pohjalla, mutta samalla koetettu välttää toisaalta tyyppien lukumäärän ylenmääräistä paisumista ja toisaalta myös tyyppien muodostumista kovin heterogeenisiksi. Eräitä lajistoltaan ja boniteetiltaan toisistaan vähän eroavia,

usein pääasiassa jonkin vallitsevan kasvilajin luonnehtimia alatyyppejä on karsittu pois. Mikäli uusia tyyppejä on esitetty, usein on pidetty huolta siitä, että ne ovat lajistoltaan ja myös boniteetiltaan mahdollisimman yhtenäisiä ja luonnollisia. Tämän epäilemättä terveen pyrkimyksen tuloksena suotyyppijärjestelmämme on tullut yhä enemmän eräänlaista sarjamaista rakennetta. Vähittäinen boniteettisarja on esim. sarja lettorämeistä eriarvoisten sararämeiden kautta vaikkapa niittyvillarämeisiin asti. Kotilaisen suorittama kalvakkanevojen tapainen kasvillisuuden uudelleenryhmittely osoittaa meille myös näiden soiden piirissä sarjan laihimmista kalvakkanevoista tietynlaiseen lettomaaiseen kasvipeitteeseen. Tällaiset sarjat muistuttavat tunnettua metsätyyppien boniteettisarjaa (-sarjoja) ja epäilemättä ovat sopusoinnussa metsätyypiteorian eräiden tärkeiden periaatteiden kanssa. Mutta suokasvillisuudella on luonteenomaista, että kun jollakin alueella tullaan toimeen metsien kohdalla yhdellä pääsarjalla, saman alueen soissa on otettava useampia sarjoja huomioon.

Koska on luonnostaan selvää, että entiseen tapaan tyyppejä erottamalla ja nimittämällä järjestelmän tarkkuutta ei voida säilyttää säilyttämättä myös samalla suurta tyyppien lukumäärää, tulee kysyneeksi, onko entisen suunnan jatkaminen tarkoituksenmukaista. Vastaako suokasvillisuuden tyyppitelemine metsätyyppejä mallina pitäen tarkoitustaan? On syytä huomauttaa siitä, että kysymys on hyvin samanlainen sekä varsinaisen kasvitieteen että käytännön tarpeiden kannalta. Mi-

tään ristiriitaa näiden välillä ei ole, koska yleensä tieteellisesti oikea menettely on samalla käytännöllekin antoisin. Eikä merkitse tähänastisten tutkimusten väheksymistä, jos uskaltaakin ajatella niihin sisältyvien arvokkaiden tulosten tarkastelua hieman uusilta näkökannoilta.

Mihin siis suokasvillisuuden tyyppiteyllä pyritään? Suotyyppinimen mainitsemisella tietysti halutaan mahdollisimman lyhyesti ilmaista, minkälainen jokin yhteinen suoala on kasvipeitteeltään, jolloin samalla saadaan käsitys muistakin suoalan ominaisuuksista, sikäli kun niitä kasvipeite ilmentää. Periaatteessa nämä tarkoitukset saavutetaan täsmällisimmin, jos kuvataan yksityiskohtaisesti alan kasvipeite. Tällainen menettely on kyllä hyvin tarkka ja täydellinen, mutta aikaaviepä, vaikeasti toisen omaksuttava ja esim. tuskin ollenkaan käyttökelpoinen tilastoissa. Suotyyppinimen mainitseminen puolestaan on kyllä lyhyt, yleiskatsauksellinen ja »tilastoon kelpoinen» menetelmä, mutta se taas tuo mukanaan edellä mainitut joko epätarkkuuden taikka järjestelmän monimutkaisuuden haitat. Olisi senvuoksi mieltittävä sellaisen menetelmän mahdollisuutta, joka yhdistäisi tarkan kuvauksen teon ja tyyppinimittelyn hyvät puolet yhdistämättä niiden varjopuolia. Sellaisena voisi ajatella jonkinlaista lyhennettyä kuvausta, jollaista kokeneet suomiehet monasti ovat käyttäneetkin, ja jollaiseen nykyinenkin tyyppijärjestelmä tarjoo runsaasti viitteitä. Ovathan eräät tyyppinimet jo sinänsä eräänlaisia lyhennettyjä kasvipeitekuvauksia, ne muodostuvat usein erilaisina yhdistelminä muutamista verraten harvoista sanoista tai yhdyssanojen yhdyssosista. Näistä »radikaaleista» ovat tavallisimpia räme, korpi, neva, letto, tulva-, ruohoinen (ruoho-), sara-, rahka-, rahkainen, rahkoittuva jne. Tällaista vapata ja joustavaa nimitysten muodostamista voidaan edelleen kehittää ja tarkentaa käyttämällä eriasteisia muotoja, esim. rämemättäinen, heikosti rämäinen jne. Nykyäänkin hyvin usein voidaan sanoa jostakin suoalasta esim., että se on »jonkinlaista rahkamättäistä sararämeen ja neva-korven välimuotoa, jonka välilläköissä on heikosti lettomaisia piirteitä». Tämä on jo aika tarkasti, mutta samalla lyhyesti sanottu. Itse asiassa suotyyppien opettaminen parhaiten alkaa näiden »radikaalien»

tai paremminkin suokasvillisuuden päävaihtelu suuntien ja niitä vastaavien kasviryhmien esittelyllä, niiden avulla suotyyppinimet muodostuvat luontevasti aina tilanteen mukaan. Eikä kaikkien tällaisten nimitysten tarvitse olla kirjoissa luetteluita.

Mainitunlaisten ilmaisutapojen edelleen kehittäminen ei ole mikään kädenkäännteessä suoritettu asia, vaan vaatii suoranaisia perusteellisia tutkimuksia. Suokasvillisuutemme tutkiminen ei näytäkään nykyään lähinnä kaipaavan pikkutarkkoja tyyppierittelyjä ja lukuisien »uusien tyyppien» esittämistä. On entistä tarkemmin saatava selville minkäsuuntaisia ja mistä johtuvia säännöllisyyksiä suokasvillisuudessamme esiintyy, mitkä vaihtelusuunnat ovat suhteellisen itsenäisiä ja miten ne keskenään yhdistyvät jne.

Eräänä käytännöllisenä tavoitteena voitaisiin ehkä ajatella eräänlaisen analyttisen »suokaavan» kehittämistä. Tällainen kaava vastaisi tavallaan kaikille tunnettua turvekaavaa taikka vielä paremmin maantieteilijäin maisemakaavoja, ilmasto-kaavoja ym. Suokaavan erillisiä »radikaaleja» olisivat ehkä esim. mättäisyys, tulvaisuus (paremminkin ehkä »luhtaisuus», arvosteltuna sen mukaan, miten paljon alalla esiintyy rannoille, tulvaniityille ym. luonteenomaisia »luhtakasveja»), vetisyysaste (jälleen kasvipeitteen mukaan arvosteltuna) jne. Suokaavan käyttäjä olisi pakoitettu tarkastelemaan kasvipeitettä, mutta hänen ei tarvitsisi paaduttaa omaatuntoaan sovittamalla poikkeavaa suoalaa väkisin järjestelmään, jossa sille ei ole paikkaa. Ei ole mahdotonta, että tällainen suokaava olisi sopivasti kehitettynä esim. linja-arvioiden pohjalla laadittaviin tilastoihinkin käyttökelpoisempi kuin jokin korkea suotyyppi-järjestelmän lyhennys. Suotyyppitkin saisi kaavoista tarvittaessa esille, koskapa jokaisella suotyyppillä olisi normaalikaavansa, mutta välimuototapaukset voitaisiin myös entistä tarkemmin ottaa huomioon.

Risto Tuomikoski.

Seuran vuosijäsentä kehoitetaan maksamaan tämän vuoden jäsenmaksu 250:— seuran postisiirtotilille N:o 18658.